

Az EU nem kész szembenézni a biológiai sokféleség hanyatlásának valódi okaival, még ha a polgárainak a jóléte forog is kockán

Budapest, MAGYARORSZÁG – Az Európai Bizottság kiadta a héten az EU Biodiverzitás Akciótervének félidős felülvizsgálatát.¹ A biodiverzitás folyamatos csökkenése egyértelmű tünete a társadalom fenntarthatatlanságának. Annak ellenére, hogy 2001-ben a Göteborgi Csúcstalálkozón az EU és tagállamai megállapodtak abban, hogy a biodiverzitás csökkenését 2010-ig megállítják, még ma sem készek szembenézni a valódi okokkal, és hatásos válaszokat adni azok mérséklésére.

Az EU Biodiverzitás Akcióterve (EU Biodiversity Action Plan, EU BAP) azokat a tevékenységeket kívánja meghatározni, amelyekkel megállítható a biodiverzitás csökkenése és teljesíthetőek az EU által vállalt kötelezettségek európai, pán-európai és globális szinten egyaránt. A 2010-es célkitűzés elérése érdekében a környezetvédelmi döntéshozók azon dolgoznak, hogy a biodiverzitás szempontjait beépítsék más szektorok politikájába (például mezőgazdaság, erdészet, halászat és energia) oly módon, hogy azok a természetvédelmi politikákkal harmonizáljanak. Emellett a döntéshozók a természetvédelemre fordított összegek növelésének biztosítását is szorgalmazzák.

Ezen vállalkozás annál sürgetőbb, mivel a biológiai sokféleség hatalmas és nélkülözhetetlen hozzájárulást jelent az emberek jólétéhez. Biodiverzitás és egészséges ökoszisztémák nélkül nem lenne ennivalónk, tiszta ivóvizünk vagy faanyagunk építkezéshez és fűtéshez. S mi több, ezen természetes folyamatok nélkül a Föld nem lenne élhető az emberek számára, hiszen ezek elengedhetetlen szerepet játszanak többek között a járványok féken tartásában, az árvízvédelemben és az éghajlat szabályozásában. Az emberiség csak addig kapja mindezeket „ajándékként” a természettől, amíg az ökoszisztémák megfelelően működnek és biztosítani tudják ezen szolgáltatásokat.

Azonban ez nem mindig lesz így. A most megjelent EU BAP félidős áttekintése rávilágít arra, hogy az EU vélhetőleg nem fogja megállítani a biodiverzitás csökkenését 2010-ig. A jelentés ugyan felsorol néhány előrelépést -- például egyes helyi szintű tevékenységeknek köszönhetően bizonyos kedvezőtlen trendek megfordultak bizonyos fajok esetében, valamint az EU ökológiai hálózatának, a Natura 2000 hálózat szárazföldi kijelölése is jól halad. Ezeken kívül kutatások indultak a biodiverzitás csökkenésének közgazdasági vonatkozásairól és az ökoszisztéma-szolgáltatások értékeinek feltárásáról. Mindezek ellenére a jelentés szerint intenzívebb erőfeszítések szükségesek a következő két évben mind uniós, mind nemzeti szinten még ahhoz is, ha az EU csupán megközelíteni kívánja saját célkitűzését.

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért egyesület abban látja a teljesítés elmaradásának legfőbb okát, hogy a döntéshozók nem vesznek tudomást azokról a hajtóerőkről, amelyek a biodiverzitás csökkenéséért felelnek². Bár pozitív jelnek tekinthető, hogy az EU BAP maga is meghatároz néhányat a mögöttes hajtóerők közül – mint például a népességnövekedés, az egy főre jutó fogyasztás növekedése, a kormányzati és közgazdaságtani hiányosságok vagy a globalizáció –, az EU BAP-ban megfogalmazott konkrét tevékenységek azonban alig veszik figyelembe ezeket a

CEEweb a Biológiai Sokféleségért
1021 Budapest, Kuruclesi út 11/a
Telefon: +36 1 398 0135
Fax: +36 1 398 0136
ceeweb@ceeweb.org
www.ceeweb.org

hajtóerőket, és ebből kifolyólag nem képesek ezen folyamatok alapvető megváltoztatására sem. Következésképpen mindegy, hogy mennyi erőfeszítést teszünk az egyes környezeti terhelések csökkentésére (például az élőhelyek ledarabolódása, leromlása és pusztulása, a túlhasználat, valamint az idegenhonos fajok terjedése vagy éppen a környezetszennyezés ellen), ezek a terhelések folyamatosan újratermelődnek az őket kiváltó hajtóerők működése miatt.

Mint Hajdu Klára, a CEEweb ügyvezető igazgatója fogalmaz: “Hosszú távon nem engedhetjük meg magunknak, hogy fejünket a homokba dugva abban reménykedjünk, hogy a mélyen rejlő problémáink csak úgy maguktól megoldódnak. Ha nincs elég bátorságunk nyíltan megvitatni mindazokat a gazdasági kérdéseket, amelyek máig tabunak számítanak, továbbra is az árral szemben fogunk úszni, és nem érhetünk el jelentős eredményeket a környezetvédelem területén.”

A CEEweb sürgeti a környezeti terhelések mögött meghúzódó strukturális, intézményi és kulturális hajtóerők teljes feltárását és a különböző környezeti, társadalmi és gazdasági problémák közötti összefüggések vizsgálatát. Csak ez a közelítés adhatja meg az elkövetkező, 2010 utáni uniós biodiverzitáspolitikai alapját, amelyet az EU 2009. áprilisi magasszintű konferenciáján kezd el tárgyalni.

Ezen túl a CEEweb szintén hangsúlyozza, hogy a meglévő természetvédelmi eszközök (mint a Natura 2000) megtartásán és szigorításán túl az összes környezeti terhelést holisztikus környezetvédelmi politikáknak kell szabályozniuk. Továbbá abszolút határokat kell szabni a földhasználatban és a természeti erőforrások kiaknázásában, valamint hatékony szabályozást kell kidolgozni a környezetszennyezés kezelésére.

A jelenlegi gazdasági szabályozási rendszer nemcsak a környezet további leromlásához vezet, hanem társadalmi igazságtalansághoz is – nemzeti, uniós és globális szinten egyaránt. Hajdu szerint “A jelenlegi közpolitikákat újra kellene gondolni és új szabályozási rendszert kellene felállítani, amely egyrészt orvosolni tudja a környezeti és társadalmi problémákat, másrészt hosszú távon az emberek jólétét is javítja. Ehhez azonban jelentős változásra van szükség abban, ahogyan megközelítjük a problémákat – és ebben az Uniónak az élen kellene járnia. A szemléletváltás az egyetlen módja annak, hogy szembeszálljunk a mai pénzügyi krízissel, élelmiszer- és olajválsággal, miközben tudósok már most figyelmeztetnek minket egy közeledő ökológiai válságra.”

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért egyesületről

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért egyesület civil szervezetek közép- és kelet-európai hálózata, amely tagjaival együtt a régió természeti örökségének védelméért dolgozik. A küldetésünk a biodiverzitás megőrzése a fenntartható fejlődés elősegítésén keresztül.

További információ:

Hajdu Klára, ügyvezető igazgató, CEEweb a Biológiai Sokféleségért, hajdu@ceeweb.org,
+ 36 1 398 0135

Herman Judit, kommunikációs munkatárs, CEEweb a Biológiai Sokféleségért,
hermanj@ceeweb.org, + 36 1 398 0135

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért a régióban tevékenykedő természetvédő civil szervezetek nemzetközi hálózata. Küldetésünk a biológiai sokféleség megőrzése a fenntartható fejlődés elősegítésén keresztül.

CEEweb a Biológiai Sokféleségért
1021 Budapest, Kuruclesi út 11/a
Telefon: +36 1 398 0135
Fax: +36 1 398 0136
ceeweb@ceeweb.org
www.ceeweb.org

Szerkesztői jegyzetek:

[1] Az EU BAP félidős felülvizsgálata megtalálható angolul:

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/bap_2008_report.pdf

[2] A környezeti terhelések az emberiség tevékenységeiből származó közvetlen hatások a környezetre. A biodiverzitáscsökkenés esetén ezek a terhelések többek között az élőhely-fragmentációt, -leromlást és -pusztítást, valamint -túlhasználatot, az idegenhonos fajok terjedését és a környezetszennyezést jelentik. Ezen terheléseket a mögöttük húzódó társadalmi-gazdasági hajtóerők váltják ki. A CEEweb megkülönböztet strukturális hajtóerőket (pl. fogyasztói és termelői mintázatok, infrastruktúrák és településszerkezet), intézményi hajtóerőket (pl. gazdasági és jogi szabályozók, intézmények ágazati felépítése, oktatási rendszer) és kulturális hajtóerőket (pl. tudás, szemlélet, egyéni értékek). E társadalmi-gazdasági hajtóerők meghatározzák a társadalom és gazdaság működésének legalapvetőbb jellemvonásait.